

سنجش و بهبود محیط کسب و کار

تالیف و ترجمه:

احمد میدری

اصلان قود جانی

سازمان انتشارات جهاددانشگاهی واحد تهران

تابستان-۱۳۸۷

سرشناسه : میدری، احمد، ۱۳۲۲ -
عنوان و نام‌پدیدآور : سنجش و بهبود محیط کسب و کار / تألیف: احمد میدری، اصلان قودجانی.
مشخصات نشر : تهران: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی، واحد تهران، ۱۳۸۷.
مشخصات ظاهری : ۲۹۶ ص.: مصور، جدول، نمودار.
شابک : 978-964-2729-59-3
وضعیت فهرست‌نویسی : فیا
موضوع : خصوصی سازی -- سیاست دولت.
موضوع : کسب و کار -- سیاست دولت.
موضوع : توسعه صنعتی -- سیاست دولت.
شناسه افزوده : قودجانی، اصلان، ۱۳۵۳ -
شناسه افزوده : سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی. واحد تهران.
رده‌بندی کنگره : ۱۳۸۷ م ۹ ف ۲ / HD ۳۸۵۶/
رده‌بندی دیوبنی : ۳۳۸/۹۲۵ :
شماره کتابشناسی ملی : ۱۲۴۱۱۹۲ :

واحد تهران

نام کتاب: سنجش و بهبود محیط کسب و کار
تألیف و ترجمه: احمد میدری، اصلان قودجانی
ناشر: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی شعبه واحد تهران
جهاددانشگاهی دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران

ناظر چاپ: غلامرضا نسرانی

لیتوگرافی: زاویه نور

چاپ و صحافی: سیمپ

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

قیمت: ۳۵۰۰۰ ریال

نوبت چاپ: اول - تابستان ۱۳۸۷

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۷۲۹-۵۹-۳

ISBN: 978-964-2729-59-3

www.jahat.ir

Nashr@jahat.ir

نشانی: تهران - صندوق پستی ۱۸۶ - ۱۳۱۴۵

تلفن: ۶۶۴۱۸۴۹۹ - ۶۶۹۵۴۳۶۸ - تلفکس: ۶۶۴۹۰۳۳۰

تلفن مرکز پخش: ۳ - ۶۶۴۹۰۷۴۰ - ۸۸۰۲۸۵۳۵ - تلفکس: ۶۶۴۹۰۷۴۲

پیشگفتار

جهاد دانشگاهی دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران گروهی را با عنوان "سنجش و بهبود محیط کسب و کار ایران" سامان داده است و تلاش دارد با کمک گرفتن از اساتید و متخصصان این حوزه فعالیتهایی را سامان دهد. ضرورت تشکیل چنین گروهی این است که از یک طرف متأسفانه شاخص‌های محیط کسب و کار در ایران از وضعیت مطلوبی برخوردار نیست و از طرف دیگر کشور ما با اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی در صدد ایجاد تحول ساختاری مهمی در اقتصاد خود است. این در حالی است که بسیاری از صاحب‌نظران معتقدند بهبود محیط کسب و کار می‌باید جایگزین سیاست‌های خصوصی‌سازی شود. گروه سنجش و بهبود محیط کسب و کار ایران با هدف انجام مطالعات و تحقیقات پیرامون موضوع کسب و کار ایران تلاش دارد ضمن شناسایی موانع رشد بخش خصوصی و کسب و کار در ایران در جهت رفع آنها پژوهشهایی را ساماندهی نماید.

انتشار کتاب سنجش و بهبود محیط کسب و کار که توسط آقایان دکتر احمد میدری و اصلا ن قودجانی از همکاران با سابقه این جهاد ترجمه و تألیف شده است، یکی از نخستین گامهای این گروه است. امیدواریم کتاب حاضر بتواند ضمن تبیین اهمیت بهبود محیط کسب و کار مورد استفاده علاقمندان قرار گیرد. همچنین این گروه اقدام به راه‌اندازی پایگاه اینترنتی به آدرس www.Iranbe.ir نموده است تا از این طریق بتواند با پژوهشگران و محققان این حوزه در تماس بیشتری بوده و سایر فعالیتهای خود را در دسترس آنها قرار دهد.

لازم است از همکاری انجمن مدیران صنایع و به خصوص جناب آقای ستوده و جناب آقای دکتر همدانیان به خاطر حمایت‌های معنوی و مادی خود در انتشار این اثر ارزنده

قدردانی گردد. همچنین از همکاران جهاد دانشگاهی دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران و انتشارات جهاد دانشگاهی واحد تهران که زمینه‌های انتشار این اثر را فراهم کرده‌اند تقدیر و تشکر می‌گردد.

جهاد دانشگاهی دانشکده اقتصاد

دانشگاه تهران

۱۳۸۷

www.ketab.ir

پیشگفتار

موضوع محیط کسب و کار و رفع موانع بخش خصوصی که امروزه بعنوان یک راهبرد اقتصادی شناخته می‌شود، دیر زمانی است که در کشورهای مختلف جهان مطرح گردیده و اقدامات اساسی به منظور تحقق بخشیدن بدان انجام یافته است.

بسیاری از کشورهای پیشرفته و در حال رشد اقدامات مؤثری در زمینه نیل به بهبود محیط کسب و کار و فراهم نمودن زمینه خصوصی سازی از طریق استفاده از عوامل مؤثر واحدهای اقتصادی به عمل آورده‌اند. لازم است کشور ما نیز در زمینه شناخت عوامل یاد شده از جمله کیفیت سازمانهای حاکم بر امور اقتصادی، ثبات قوانین و مقررات و کیفیت زیرساخت‌ها اقدامات جدی را به عمل آورد.

انجمن مدیران صنایع سازمانی است صنفی مرکب از مدیران صنایع که یکی از وظایف آن مطالعه و بررسی در زمینه مسایل اقتصادی - اجتماعی مورد توجه جامعه کنونی و انتشار رسالات و کتابهایی در زمینه‌های مذکور به منظور بالا بردن سطح دانش اجتماعی و آگاهی‌های مدیران عضو انجمن و دیگر افراد علاقه‌مند به موضوعات فوق می‌باشد.

در زمینه بهبود محیط کسب و کار انجمن وظیفه ویژه‌ای به‌عهده دارد که باید با دقت و توجه خاص بدان پرداخته شود. زیرا از سالیان گذشته با تجمع سرمایه‌ها در بخش دولتی، بخش خصوصی سهم اندکی از اقتصاد کشور را در دست دارد و با توجه به مقررات پیش‌بینی شده در قانون اساسی و سپردن بخش اعظم فعالیت‌های کلان اقتصادی به دولت و تلقی بخش خصوصی به عنوان مکمل بخش دولتی و تعاونی، هیچگونه اقدامی در جهت فراهم آوردن امکانات لازم با هدف شکوفایی بخش خصوصی امکان‌پذیر نبوده است.

از انتشار کتاب سنجش و بهبود محیط کسب و کار ایران که با همکاری جهاد دانشگاهی دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران صورت گرفته است یکی از این گامهاست. این کتاب حاوی مطالب ارزنده‌ای در مورد شرایط بهبود محیط کسب و کار و نیز اقداماتی است که از سوی کشورهای مختلف جهان در این رهگذر انجام یافته و موفقیت حاصله در این زمینه در برخی از کشورهای مذکور می‌باشد و می‌تواند الگو و نمونه‌ای برای کشور ما که در این راه به تازگی گام نهاده است به شمار آید. امید است این اقدام برای آنان که در راه بهبود شرایط محیط کسب و کار و فراهم آوردن زمینه‌های رشد بخش خصوصی گام برمی‌دارند مفید واقع شود.

انجمن مدیران صنایع

۱۳۸۷

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه مولف .....
۲۳	مقدمه: مرور اجمالی .....
۲۷	کشورهای فقیر بیش از همه برای کسب و کار قانون وضع می‌کنند. ....
۳۱	قانونگذاری بیشتر، پیامدهای ناگواری به همراه دارد.....
۳۴	در تعیین مقررات کسب و کار، پیروی از الگوی واحد مناسب است. ....
۳۶	تجربه اصلاحات .....
۴۵	فصل اول: ساختن شاخص‌های جدید برای مقررات کسب و کار .....
۴۹	روش شناسی «کسب و کار» .....
۴۹	ویژگی‌ها و مفروضات .....
۵۵	عناوین دیگر .....
۶۰	شاخصهای دیگر در این حوزه پر مشغله.....
۶۷	نظر سنجی از متخصصان.....
۷۱	مطالعات پیمایشی شرکتهای .....
۷۵	شاخصهای مجموعی مطمئن تر است.....
۷۷	یادداشت‌ها .....

عنوان	صفحه
فصل دوم: شروع کسب و کار	۸۱
ورود به کسب و کار تا چه حد آسان است؟	۸۴
آیا مقررات ورود، مفید هستند؟ بله، برای بعضی، و خیر برای بسیاری دیگر	۹۳
چه چیز باید اصلاح شود؟	۹۷
اصلاح نظام اداری	۹۸
اصلاحات حقوقی	۱۰۱
یادداشت‌ها	۱۰۶
فصل سوم: استخدام و اخراج کارکنان	۱۰۹
مقررات اشتغال چیست؟	۱۱۲
انعطاف پذیری استخدام	۱۱۳
شرایط اشتغال	۱۱۵
انعطاف پذیری در اخراج	۱۱۸
تفاوت‌های چشمگیر در نحوه عمل	۱۲۰
مقررات شغلی چه تأثیری دارد؟	۱۲۶
چه چیز را باید اصلاح کرد؟	۱۳۰
یادداشت‌ها	۱۳۲
فصل چهارم: اجرای قراردادها	۱۳۵
سهولت اجرای قراردادها	۱۳۷
کدام دادگاه‌ها مقبولیت اجتماعی دارند؟	۱۴۷
چگونه می‌توان تفاوت کارآمدی دادگاهها را توضیح داد؟	۱۵۱
چه چیز را باید اصلاح کرد؟	۱۵۴
ایجاد سیستم‌های اطلاعاتی و آماری قضایی	۱۵۴

عنوان	صفحه
حل و فصل پرونده‌های امور حسبی در خارج از دادگاه	۱۵۵
ساده‌سازی مراحل و رویه‌های قضایی	۱۵۶
تأسیس دادگاههای تخصصی	۱۵۸
یادداشتها	۱۶۳
فصل پنجم: کسب اعتبار	۱۶۷
تشریح اطلاعات اعتباری	۱۷۰
قواعد و مقررات مربوط به تشریح عمومی اطلاعات اعتباری	۱۷۳
مقررات تشریح اطلاعات اعتباری خصوصی	۱۷۶
حقوق قانونی اعتبار دهندگان	۱۸۰
تشریح الگوهای حمایت از اعتبار دهنده	۱۸۵
آثار حمایت از اعتبار دهنده بر بازارهای اعتباری چیست؟	۱۸۷
تسهیل در تشریح اطلاعات	۱۹۰
حقوق قانونی برای به کارگیری و تضمین وثیقه‌ها	۱۹۳
یادداشتها	۱۹۶
فصل ششم: خاتمه بخشیدن به کسب و کار	۱۹۹
هدف از ورشکستگی چیست؟	۲۰۱
هدف اول: به حداکثر رساندن ارزش	۲۰۲
هدف ۲. نجات دادن یک فعالیت قابل تداوم	۲۰۷
هدف ۳. رعایت ترتیب و حق تقدم در رسیدگی به دعاوی و ثبات آن	۲۱۰
فواید ورشکستگی نصیب چه کسانی می‌شود؟	۲۱۲
آثار قوانین خوب ورشکستگی	۲۱۵
چه چیزی باید اصلاح شود؟	۲۱۸
انتخاب نهادهای شایسته	۲۱۸

عنوان	صفحه
درگیر کردن سهامداران در فرآیند ورشکستگی	۲۲۰
تربیت قضات و مسؤولین اجرایی ورشکستگی	۲۲۲
یادداشت‌ها	۲۲۳
فصل هفتم: شیوه قانونگذاری	۲۲۵
قانونگذاری در جهان تنوع فراوان دارد	۲۲۶
قانونگذاری بیش از حد، عواقب ناخوشایندی دارد	۲۳۱
کشورهای ثروتمند، در وضع قوانین شغلی، رویه‌ای اثبات دارند	۲۳۴
دستاورد این یافته‌ها برای نظریه اقتصادی چیست؟	۲۳۸
اصول قانونگذاری خوب	۲۴۳
ساده سازی و اصلاح قوانین در بازارهای رقابتی	۲۴۴
تمرکز بر ارتقای حقوق مالکیت	۲۴۵
استفاده بیشتر از فناوری	۲۴۶
کاهش درگیری دادگاه در امور مربوط به کسب و کار	۲۴۷
فرآیند مستمر اصلاحات	۲۴۷
یادداشت‌ها	۲۴۹
شیوه سنجش محیط کسب و کار رتبه ایران در سال ۲۰۰۸	۲۵۱